

[J. S. Foget.]

at tro paa, at der er mægtige Reserver samlet i Brunkulslejerne. Brunkullene benyttes jo helst ikke, hvis man har virkelig ordentligt Brændemateriale; man benytter kun Brunkul i en Tid som denne, hvor man døjer med at faa andet. Derfor tror jeg, at Brunkulslejerne nok skal blive udnyttet i ret stor Udstrækning fra det private Initiativ Side, men jeg vil ikke paa nogen Maade gaa imod Tanken om, at Staten griber ind, hvor dette ikke sker.

Endelig har vi Tørvene, og her tror jeg, at man vender Forholdene lidt paa Hovedet, hvis man mener, at Staten vil kunne gennemtvinge en større Produktion, end der normalt vil komme ad privat Vej. Hvis man vil forcere Tørveproduktionen, maa man i hvert Fald gøre sig klart, at saa maa Produktionen være lønnende, og saa maa man passe paa ikke at fastsætte en Maksimalpris paa Tørv, der ligger saa lavt, at det ikke vil kunne betale sig at lave Tørv. Dernæst er det i Praksis saaledes, at Tørvemoserne Landet over egentlig er ret store, hvor de findes samlet, men at de ofte er skilt ud i Smaaparcer, saa hver enkelt Landmand i Omegnen har sin Lod i Tørvemosen; den enkelte Lod er imidlertid saa lille, at det aldrig vil kunne betale sig for ham at stille an med en virkelig Tørveproduktion. Man har vel regnet med, at en saadan Lod skulde kunne forsyne vedkommende Ejendom med de Tørv, der er Brug for, og det er ogsaa i mange Tilfælde saadan i Praksis, at den enkelte Landmand graver de Tørv, han har Brug for, og saa holder op. Hvis man nu vil fremme Produktionen i disse Tørvemoser, tror jeg, det vil være opportunt, at Staten siger til Lodsjerne inden for saadanne Stormoser: Vi stiller en Maskine til Raadighed for den bestemte Mose, hvis det viser sig, at der er tilstrækkelig mange Lodsejere, som har Interesse i at benytte Maskinen. Der skal saa betales en bestemt Leje af Maskinen, og paa den Maade vil det blive overkommeligt for den enkelte Lodsejer at leje Maskinen og dermed foretage en større Produktion af Tørv. Paa anden Maade sker det næppe.

Det er de Bemærkninger, jeg gerne vilde fremsætte, og jeg haaber, at Ministeren i hvert Tilfælde vil lægge saa meget Mærke til dem, at de maa blive taget under Overvejelse.

Ministeren for Landbrug og Fiskeri (Bording): Der er fra alle Sider udtalt stor Velvilje over for Lovforslaget og givet Ud-

tryk for, at man vil være med til at gennemføre det hurtigt, og det vil jeg gerne takke for.

Der er fremsat nogle Udtalelser, som giver mig Anledning til at give et kort Svar. Der er for det første fra forskellig Side sagt, at man ønskede, at det private Initiativ skulde udnyttes mest muligt til Fremskaffelse af Tørv og Brunkul. Det er en Udtalelse, som jeg kan underskrive. Jeg har ment, at Statens Indsats i den Henseende kommer i anden Række. Statens Indsats skal ske paa to Omraader, dels ved at støtte de private, dels ved at Staten griber ind, dersom de private ikke udnytter Lejerne i tilstrækkeligt Omfang, saa man maa anse det for nødvendigt at faa sat mere Gang i Produktionen. Det er min principielle Opfattelse af dette Forhold, og derom tror jeg vi alle sammen er enige. Det er det, der er Begrundelsen for Forslaget, og derfor vil jeg ogsaa gerne sige, at jeg tror ikke, de Udtalelser er rigtige, der gaar ud paa, at Forslaget kommer for sent. For hvad indeholder Forslaget med Hensyn til Brunkul? — det er jo det, der snarest muligt skulde sættes Gang i; Tørvene kan man jo ikke begynde med endnu, det vil være noget. Forslaget gaar ud paa, at Staten gennem et Brændselsudvalg faar Ret til dels at ekspropriere Arealer, som indeholder Brunkul — og en hel Del mere, som hører med hertil —, dels at udstede Forbud mod Udnyttelsen af dem for derigennem at faa Haand i Hanke med Fremstillingen, Handelen og Kvaliteten. Men det, der er Hovedformaalet med Bestemmelserne om Fremstillingen af Brunkul, er jo at lette det private Initiativ. Jeg har hele Tiden ment, at hvis Prisudviklingen og Indførselsvanskelighederne bliver saaledes, at der nu er Chance for at udnytte vore hjemlige Reserver, maa man se, om de private begynder at udnytte dem, og der skal ikke lægges Hindringer i Vejen for en fornuftig, rationel og forsvarlig Udnyttelse. Bestemmelserne her kommer i anden Række, de kommer først til Anvendelse, hvis den private Udnyttelse ikke er tilstrækkelig eller der er Mangler ved den. Jeg har for en Tid siden faaet gennemført en Bevilling i Finansudvalget — og det er den anden Side af Statens Indsats — for at støtte det private Initiativ ved Laan og desuden give Staten Mulighed for selv at gaa i Gang med Tørveproduktion i de store Vildmoser, Staten ejer. Man maa forstaa, at netop fordi jeg er enig med de Herrer om, at man maa se at faa det private Initiativ til at blomstre saa stærkt